

Even goeie vrienden

Even goeie vrienden

Haye van der Heyden

UITGEVERIJ
VOGELVRIJ

Colofon

Eerste uitgave: augustus 2025

Haye van der Heyden

Uitgeverij Vogelvrij

Redactie: Carlie van Tongeren

Correctie: Janke Scharff

Omslagontwerp: Jesse Jeroen Unlimited

Opmaak: Bob Broeze, Kingfisher Design

ISBN E-boek: 978-90-835335-7-5

ISBN Paperback: 978-90-835335-6-8

© 2023 Uitgeverij Vogelvrij. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende(n).

© 2023 Uitgeverij Vogelvrij. All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior permission in writing from the proprietor(s).

Deel 1

In de twintigste eeuw

1.

Twee jaar was ik toen er in het huis naast ons een baby'tje geboren werd dat Joepje werd genoemd – later werd dat Joep. Het lijkt alsof ik me die gebeurtenis nog herinner, maar weet dat dat bijna niet kan. Ik was echt pas net twee. Het zal wel zijn omdat we het er zo vaak over gehad hebben en het verhaal sinds we volwassen zijn al zo vaak verteld hebben. Hoe dan ook, vanaf dat ik me kan herinneren is Joep in mijn leven en vanaf onze eerste bewuste dagen – ik was zes of zoiets en hij dus vier – toen we samen urenlang op het gazon achter zijn huis speelden, zijn we innig bevriend. Onze rollen waren al snel helder: hij was het prinsje, de getalenteerde, de gevoelige, de kwetsbare, de eigenwijze, en ik was het werkpaard en zijn beschermer. Dat was al zo toen we samen hutten bouwden in de achtertuin of een dorp maakten van karton als het regende, en later in onze jeugd, toen we samen naar het zwembad gingen. Over vriendschap hebben we het nooit gehad, laat staan dat we er ooit iets over afgesproken hebben. De vis is zich niet bewust van het water, wij waren het niet van onze vriendschap. Toen nog niet.

In dat zwembad – waar we vaak naartoe gingen toen we pubers waren, ook als het water nog veel te koud was – stond hij altijd in het centrum van de belangstelling, op wat voor manier dan ook. De meisjes waren in hem

geïnteresseerd omdat hij zo overtuigd was van zichzelf en talent had voor van alles, en de jongens hadden vaak om dezelfde redenen een grondige hekel aan hem. Omdat ik al jong groot en zwaar was en uitstraalde dat ik er niet voor zou terugdeinzen iedereen aan te pakken die mijn vriend kwaad zou doen, had Joep weinig last van die jaloerse opposenten. Ik was altijd in de buurt en hield alles scherp in de gaten. Een dreigende blik van mij en ze dropen af.

Misschien was Joep ook zo overtuigd van zichzelf omdat ik hem daarin voedde: ik bewonderde mijn jongere vriend intens en gaf daar ook vaak uiting aan. In onze jonge jaren heb ik urenlang, letterlijk en figuurlijk, aan zijn voeten gezeten om hem te prijzen om wat hij kon en wie hij was. Hij hoorde het altijd aan met een klein lachje en stribbelde voor de vorm dan eerst een beetje tegen, om me daarna enthousiast bij te vallen. Inderdaad, hij was gezegend met veel kwaliteiten. Dat was een gegeven.

Tegenwoordig denk ik weleens dat die eindeloze bewieroking minstens zoveel met mijn eigen onzekerheid te maken had als met zijn stralende persoonlijkheid, maar het doet er niet zoveel toe. Toen deed het er niet toe, in ieder geval. We waren met elkaar zoals we waren met elkaar en dachten er niet over na. Hij was gewoon een schitterende ster en ik zijn robuuste planeet.

2.

Hij had ook makkelijk iets anders dan een succesvol zanger kunnen worden, denk ik. Joep haalde op school namelijk bijna altijd hoge cijfers zonder dat hij er iets voor hoefde te doen, hij kon steengoed tekenen, speelde hoofdrollen in toneelstukken in het buurthuis en blonk uit in sport en spel. Hij bleek alleen geen interesse in dat alles te hebben. Wel in iets anders: toen we een jaar of elf waren, kwam hij op een ochtend aanzetten met een oude Spaanse gitaar die hij van een oom had gekregen, en vertelde me dat hij besloten had dat zijn toekomst in de muziek lag. Hij wilde geen advocaat of rechter zijn, geen wetenschapper, geen sportheld en zelfs niet een beroemd acteur. Hij wilde gitaarspelen en zingen. 'Over het leven en de liefde,' zei hij. 'Dat is wat ik wil.'

Met een voortvarendheid en een discipline die niet bij hem pasten – getalenteerde mensen zijn nou eenmaal vaak lui, dat kunnen ze zich veroorloven – stortte hij zich op het leren van de basisakkoorden en binnen een jaar had hij al een behoorlijk repertoire van liedjes die toen populair waren. De eerste en belangrijkste waren natuurlijk House of the Rising Sun en Mr. Tambourine Man.

Samen maakten we opeens op een druilerige dinsdagmiddag samen een eigen liedje, waarbij

ik me het meest bekommerde om de tekst en hij om de muziek.

‘Dit is dan mijn eerste eigen liedje,’ zei hij toen we ermee klaar waren. ‘Een historisch moment. Er zullen er vast nog vele volgen.’

Omdat hij wilde doen alsof hij bescheiden was, behoorde het, als we ergens met goedgekeurde meisjes verkeerden, tot mijn taak hem aan te sporen eens wat te laten horen, waar hij dan na wat geaarzel en tegengestribbel met enige gespeelde tegenzin gehoor aan gaf. Ik denk dat hij toen al doorhad dat je ervoor moest zorgen dat de toehoorders het gevoel hadden dat ze iets bijzonders gingen meemaken, waardoor je hun volledige aandacht had. Die was namelijk noodzakelijk voor een gevoelige artiest zoals hij was. Als er tijdens zijn spel en zang iemand meezong of doorheen ging zitten praten, stopte hij onmiddellijk, al was het midden in een liedje, en legde hij de gitaar resoluut weg. De aanwezigen moesten vervolgens lang aandringen, vaak onder mijn leiding, en zweren dat ze muisstil en een en al oor zouden zijn, voordat hij met een zucht het instrument weer oppakte en zijn concert vervolgde.

In het contact met het andere geslacht gedroeg mijn vriend Joep zich hondsbrutaal, op het schofterige af. Vaak wees hij er gewoon eentje aan die hij aantrekkelijk vond – meestal was dat dan een knappe, geverfde pop met blond haar. ‘Jij gaat straks met mij mee,’ zei hij en dat deed ze ook bijna altijd.

Vaak had de demonstratieve schoonheid in kwestie een vriendin van een lager niveau,

volgens de oppervlakkige maatstaven van een jonge testosteronbom, die mij dan in haar schoot geworpen kreeg en ik haar. Soms was dat pijnlijk en soms ook niet. Een enkele keer bleek de grijze muis een stuk leuker en in essentie zelfs ook mooier dan de sexy poes en dan werd er weleens gewisseld, op instigatie van Joep, zogenaamd omdat hij mij ook weleens wat gunde. Ik kon het hem niet kwalijk nemen. Hij greep het leven nou eenmaal altijd enthousiast bij de lurven en ik keek er alleen maar naar, onzeker en zenuwachtig. De brutalen hebben de halve wereld en daar was ik het mee eens. Er is dan namelijk nog een helft over voor de angsthazen en als die daar niets mee doen, is dat hun probleem.

Nee, ik heb Joep nooit egoïsme of egocentrisme verweten, ik heb hem er altijd alleen maar om bewonderd. Ik heb altijd willen zijn zoals hij was, dus hoe kon ik hem dan afkeuren of haten?

3.

Toen we veertien waren besloot mijn vriend dat ik me moest gaan bekwamen in het bespelen van de akoestische basgitaar. 'Dat is niet zo moeilijk,' zei hij, 'dus dat lukt je wel. Ik zal het je leren. En dan zijn we een duo en dat is leuker dan iemand alleen.'

Via dezelfde oom organiseerde hij mijn wat krakkemikkige instrument, dat wat groter was dan zijn eigen gitaar, wat hem maar matig beviel, maar gelukkig twee snaren minder had en dat maakte veel goed.

'Je hoeft alleen maar op elke eerste tel van de maat één noot te spelen. Als je dat doet, is het al goed. Als je wat verder komt, kun je wel wat meer gaan doen, maar dat komt later.'

Ik had gezien met welke inzet en overgave hij zelf destijds zijn instrument had leren bespelen, dus deed mijn best net zo fanatiek te zijn. Dat bleek inderdaad niet nodig. Los van wat halve blaren op mijn vingers in het begin, die zich later omzetten in eelt, bleek de basgitaar inderdaad een redelijk simpel instrument.

Toen ik me er wat verder in bekwaamd had en inderdaad iets meer kon dan op elke eerste tel van de maat één noot spelen, bleek dat alleen door hem niet zo op prijs te worden gesteld. 'Een bas is dienend en moet nooit de aandacht trekken,' zei hij streng. 'Ik bedoel, je kunt natuurlijk best eens een kwint spelen en hier en daar een

oploopje of een opmaatje, maar daar zou ik het dan echt bij laten. Bassolo's slaan bijvoorbeeld nergens op, net zomin als drumsolo's. Die zijn er alleen maar voor het ego van de bassist en de drummer en dat maakt ze een beetje zielig. Je wil toch niet zielig zijn? Wees trots op wat je doet en wat je bijdraagt en je hebt alle waardigheid.'

Ik was het met hem eens.

Zelf werd hij natuurlijk ook steeds beter op zijn instrument en hij wilde dat laten zien. Hij speelde bij de informele optredens in die tijd lange solo's die bij zijn toehoorders niet zo in de smaak vielen. Hij trok dan altijd een moeilijk gezicht en sloot er regelmatig zijn ogen bij, waardoor hij niet zag dat het schamele publiekje dat hij om zich heen verzameld had, wat onrustig heen en weer begon te schuifelen. Ze vonden de liedjes duidelijk veel leuker. Ik wees hem er weleens op, maar ook dat werd niet gewaardeerd: 'Ik ontwikkel mij als muzikant en dat mag en moet niet tegengehouden worden. Deze anderhalve man en een paardenkop zijn niet belangrijk. Ik oefen op ze. Straks speel ik voor een uitverkocht Carré. Daar werk ik naartoe.'

Ik geloofde hem.

Zingen mocht ik absoluut niet van hem. 'Dat kan jij niet,' had hij besloten en hij had vast gelijk. Ik had het nog nooit geprobeerd, maar wilde het ook niet. Het zweet brak me uit als ik eraan dacht dat iedereen opeens alleen maar naar mij zou kijken. Ik zou ongetwijfeld onmiddellijk mijn tekst vergeten en in de war raken met mijn

basnoten. Nee, Joep zong en kreeg de aandacht, zo was het en zo moest het zijn.

En hij was er ook zo verrotte goed in, meteen al. Hij opende zijn mond breed, ontspande en zong de liedjes van die tijd. Wat een geweldenaar was het toch. Net als ik lag het leven aan zijn voeten.

4.

‘Ik ben steeds meer bezig met mijn eigen liedjes, met eigen teksten. Daar moeten we er veel meer van hebben. Want dat is natuurlijk waar het om gaat. Ik moet de stem van mijn generatie worden. Met House of the Rising Sun komen we niet waar we wezen moeten, collega.’

Ik knikte. Hij had gelijk.

‘En als we die gemaakt en ingestudeerd hebben, gaan we optreden op festivals en zo. Als Joep & Johan. En dan brengen we de bal aan het rollen.’

‘Moet mijn naam er wel bij?’ vroeg ik wat angstig. ‘Zoveel doe ik niet, met die noot op elke eerste tel, soms een kwint en hier en daar een oploopje of een opmaatje.’

‘Jij bent van essentieel belang,’ zei mijn vriend stellig. ‘Als we het samendoen, laten we zien dat ik geen egotripper ben en dat ik trouw ben aan mijn vrienden. Dat vinden de mensen mooi. Ik moet namelijk een imago hebben als artiest. En daarbij krijg jij een aantal andere belangrijke taken. Jij bent onze roady en voorlopig ook maar de manager. Artiesten zetten niet zelf hun gitaar op het podium en hangen niet zelf hun gestoomde pak klaar in de kleedkamer. Bovendien praten ze niet over geld, dus zolang we daar niet een of andere handige oplichter voor hebben, moet jij dat ook doen. Ik zeg wel

hoeveel je moet vragen en hoeveel speling daar dan weer in zit. Mee eens?’

‘Ik vind het best,’ zei ik. ‘Mee eens.’

We waren inmiddels bijna twintig en werden geconfronteerd met een maatschappij die van ons eiste dat we geld gingen verdienen. Ik had met kunst en vliegwerk de mavo afgemaakt en had geen idee hoe ik dat moest doen. Dit voorstel kwam dus als geroepen. Roady en manager. Dat klonk niet slecht.

‘Je moet dan dus ook het licht en het geluid doen,’ stelde Joep. ‘Dat is jouw verantwoordelijkheid. Jij hebt voorafgaand aan onze optredens contact met de technici en vertelt ze wat we nodig hebben. Dat is wel iets voor jou, vind ik.’

Ik vond het allemaal prima.

‘Ik heb me er wel al even in verdiept,’ zei mijn vriend. ‘En onze lichtkleuren zijn gold, blauw achttien en Rembrandt. Dat zijn de filters die we willen. Onthoud je dat of moet je het even opschrijven?’

Ik schreef het op.

‘En we moeten dus versterking hebben voor twee gitaren en eenmaal zang. Meer is het niet.’

En ook dat schreef ik op. Meer was het niet.

Officiële optredens hadden we gelukkig nog niet en zo had ik alle tijd om me in mijn nieuwe takenpakket te verdiepen. Licht en geluid sprak me aan. Ik was iemand die een ander in het centrum van de belangstelling wilde zetten en dat was wat je dan deed: je zette iemand in het licht en gaf hem versterking. Toen Joep een paar weken later een klein theatertje had georgani-

seerd, om het een en ander in uit te proberen, was ik er al snel achter dat het verreweg het beste was mezelf, de bassist, die wat terzijde zat, in blauw achttien tegenlicht te zetten en de ster van de show in gold, vermengd met het warme oranje dat in het vak Rembrandt genoemd werd. Dat maakte een mooi, rustig plaatje en als ik eens een foutje maakte of aan mijn neus wilde krabben, zag niemand dat. Perfect.

Te gek, dit allemaal. Ik had iets om voor te leven. Dankzij mijn grote vriend, die door zijn geboortelocatie in mijn leven was gekomen.

Joeps te snel zelfgeschreven liedjes waren tekstueel niet al te best, zoals ik al gevreesd had. Ze gingen nergens over en het rijm was van het niveau van ik hou van jou en ik blijf je trouw. Ik stelde hem voor dat ik er eens naar zou kijken om met voorstellen voor verbetering te komen. De composities waren steeds wel leuk, voor zover ik dat kon beoordelen. Die waren ook simpel, maar lagen lekker in het gehoor. Nu de teksten nog.

Ik haalde een paarnachten door, in gezelschap van een paar flessen wijn en een rijmwoordenboek, en herschreef wat hij geproduceerd had, zowel vorm als inhoud. Het moest ergens over gaan, had ik besloten, maar niet al te nadrukkelijk. Het kon een gevoel zijn of een gedachte, maar die moest wel iets betekenen. Het publiek moest zich erin kunnen herkennen. En het rijm, vond ik, moest óf ingenieus zijn, óf onopvallend. Mooie dubbelrijmen mocht je horen, gewoon rijm niet: ik kreeg het gevoel dat dat misschien,

kwam omdat ik je vaker in de stad had gezien, had het bijvoorbeeld allebei en dat was het mooiste, besloot ik.

Joep las mijn herschrijvingen en knikte vaag. 'Ja, zo kan het ook,' zei hij. 'En als jij graag wil dat ik ze zo doe, doe ik dat. We zijn een duo en jij hebt ook recht op inbreng.'

Ik deed alsof ik blij en vereerd was, terwijl ik heel goed wist dat mijn versies veel beter waren dan de zijne, omdat ik ze met veel meer aandacht had geschreven, maar accepteerde dat hij in zijn eigen ogen de grote ster moest blijven. Dat zelfvertrouwen had hij nodig om daar straks in het spotlicht te kunnen staan en iedereen naar hem te laten kijken. Hij moest het tenslotte allemaal doen.

Want dat was natuurlijk wel gewoon de realiteit: hij kon zonder mij, ik niet zonder hem.

5.

Voorlopig waren er nog geen optredens en had nog niemand van ons gehoord, maar dat was normaal, stelde Joep. 'En eigenlijk is dat de mooiste tijd. Als je nog aan het pionieren bent en er geen druk op zit. Je hebt het gewoon leuk samen en meer niet. We gaan nog terugverlangen naar deze tijd.'

Inmiddels waren we uit het ouderlijk huis vertrokken en bewoonden we samen een kraakpand in een chique buurt in de stad, althans, dat zeiden we. Het was niet de waarheid, integendeel zelfs. We woonden daar antikraak, maar dat vond Joep niet hip en progressief klinken en daarom lieten we het 'anti' maar weg als we erover vertelden. Hoewel de jaren zestig en zeventig allang voorbij waren, domineerde die sfeer nog wel: jonge mensen werkten nou eenmaal niet mee aan het heersende politieke systeem en waren tegen van alles. Dat hoorde zo.

We kochten samen een lelijke eend, een deux-chevaux, waarbij de afspraak was, hoewel de auto op Joeps naam stond, dat hij het linker gedeelte bezat en ik het rechter, niet in de laatste plaats omdat hij een rijbewijs had en ik toen nog niet en hij dus altijd reed. De verdeling werd zo consequent doorgevoerd dat we zijn kant rood verfd en de mijne blauw, met een scherpe scheidslijn over de lengte van de karakteristieke motorkap, omdat we het niet eens konden

worden over de kleur. De grap ging zelfs zover dat hij voor de vierde versnelling toestemming aan mij moest vragen, omdat hij daarmee met het schuifpookje net even op mijn helft zou komen. Regelmatig werd die toestemming zonder opgave van redenen niet verleend, zodat de reis met een gierend toerental in de derde versnelling diende te worden afgelegd. Als ik dan genoeg had van het lawaai gaf ik alsnog toestemming en kon hij doorschakelen.

Er werd door ons in die tijd in het geheel geen rekening gehouden met wettelijke voorschriften aangaande drankgebruik in combinatie met het besturen van een auto, om over parkeerregels nog maar te zwijgen. Het drinken en toch rijden werd nooit een probleem. De politie hield in die tijd 's nachts geen oude, krakkemikkige auto's met jongeren aan – dat was geen doen, dan kon je wel bezig blijven. Overdag en 's avonds foutparkeren werd daarentegen niet altijd door de vingers gezien en dat leverde wel problemen op. Ons voertuig werd uiteraard altijd recht voor het etablissement waar we moesten zijn, neergezet, op de stoep, op een oprit of andere geparkeerde auto's blokkerend, en daar werd door de sterke arm der wet wel degelijk tegen opgetreden. In de jaren dat Joep en ik in het zogenaamde kraakpand woonden verzamelde hij zo een flink aantal bekeuringen die hij nooit betaalde. Hij maakte de enveloppen niet eens open. Dat deed je gewoon niet.

Het kon ook niet natuurlijk, want daar hadden we geen geld voor. Bovendien, zoals

gezegd, de staat was zoiets als de vijand, waar je geen respect voor had en die zeker niet gespekt diende te worden. Officieel was het dan misschien de autoriteit, in werkelijkheid stelde dat niets voor, vonden we. Dus regels waren er om genegeerd te worden.

En zo kwam het dat hij op een bepaald moment diende te verschijnen voor een rechter die hem confronteerde met zevenentwintig onbetaalde en daardoor hoogopgelopen parkeerboetes. De man in toga was gelukkig uitermate vriendelijk. Ook hij was vroeger jong geweest en speelde ook gitaar, vertelde hij toen Joeps passie en toekomst ter sprake kwamen. Omdat twee van de parkeerboetes te maken hadden met de locatie van een studentenhuus voor meisjes besloot hij dat het in dezen om een crime passionel ging en werd de beklaagde het gehele bedrag van alle bekeuringen bij elkaar kwijtgescholden. 'Maar de volgende keer kom je er minder genadig vanaf, jonge vriend,' zei de man. 'En binnenkort maar eens een beetje wat serieuzer gaan nadenken over je toekomst. Doe je best.'

'Ja meneer,' zei Joep. 'Maar ik ben heel erg serieus over wat ik aan het doen ben. Ik ga goudgeld verdienen als artiest.'

'Mooi,' zei de rechter. 'Dan kun je dus voortaan je boetes betalen en hebben wij er ook nog wat aan.'

6.

Ons eerste echte optreden was een middagvoorstelling in een buurthuis ergens in Groningen. Joep had contact gelegd met impresario Maurits van den Abelen en hem voorgespiegeld dat het een kapitale fout van hem zou zijn als hij ons niet zou representeren, vergelijkbaar met die van Britse collega's van hem die destijds hun neus hadden opgehaald voor The Beatles of de Stones. Op zich had dat niet al te veel indruk gemaakt, geloof ik, maar de man had toevallig net een afzegging van een andere beginnende liedjeszanger, die zijn been op twee plaatsen gebroken had, en zat verlegen om een invaller. 'Gaan jullie maar. Probeer het maar,' zei hij. 'Het is een matinee ergens in een gehucht in Groningen, dus als het misgaat, is het geen ramp. Je verdient er niks mee, maar de reiskosten worden vergoed.'

'Prima zo,' had Joep gezegd toen we weer buiten stonden. 'Als hij niet betaalt, zitten we ook niet aan hem vast. Ideaal.'

Ik had geprobeerd contact te leggen voor overleg over de techniek – licht en geluid – maar dat was niet gelukt. Er nam nooit iemand de telefoon op daar.

'We zien wel,' zei Joep. 'Komt goed.'

Hij was eindeloos bezig geweest met beslissen wat voor kleding hij ging dragen tijdens het optreden. Al te netjes was burgerlijk, al te kleurrijk niet mannelijk, maar al te slordig

had geen glamour en dat was toch iets wat nou eenmaal hoorde bij een artiest. Je moest de sfeer van het saaie leven van je toehoorders ontstijgen, ook of juist in hoe je eruitzag. Uiteindelijk koos hij voor felgekleurde krokodillenleren laarzen en een redelijk net zwart pak met een donkere blouse, waarvan hij alleen de onderste twee knoopjes dicht zou doen. 'Hysterische jonge meisjes vormen de basis voor een succesvol artiest,' stelde hij. 'We moeten gebruikmaken van hun onbewuste, ontluikende seksuele verlangens. En ik kan het hebben. Dat is dan wel weer een meevaller.' Het geheel werd gecompleteerd met een nogal ouderwets hoedje. Omdat je toch iets aparts moest hebben, vond hij.

Hoe de roady tevens bassist zich diende te kleden was niet van belang, vond hij. Voor het optreden zou ik toch alleen maar zwetend heen en weer draven en tijdens zat ik in het blauwe tegenlicht. 'Doe ook maar zo'n hoedje op, want dat is dan ons handelsmerk en zo zie je dat we bij elkaar horen. Trek daaronder maar iets aan waar je je lekker in voelt,' zei hij. 'Maakt niet uit.'

Ik koos ook maar voor een pak, dat ik ooit van een oom had gekregen en dat ik nog had liggen. Het was me iets te groot, wat ik wel lekker vond. Ik kon me erin verstoppen.

De reis naar Muntendam verliep vrolijk, dat wil zeggen: Joep was door het dulle heen. Eindelijk zou het gaan beginnen. Het optreden zou natuurlijk een eclatant succes worden en dat zou zich rap verspreiden. Social media bestonden toen nog niet, maar er zou vast wel

een verslaggever van een of ander buurtkrantje aanwezig zijn en zijn lyrische recensie zou de aandacht trekken van de landelijke pers en dan kon het snel gaan. 'Het is een kwestie van doorbreken, daarna gaat het allemaal vanzelf,' wist mijn vriend.

Ik zat naast hem wat stilletjes te zijn. In mijn hoofd had ik alle basnoten al duizenden keren doorgenomen, ook al had ik straks de akkoordensymbolen op een muziekstandaard voor me staan. Het had een soort koortsachtige paniek in mijn hoofd tot gevolg. Omdat mijn aandeel in het optreden zo klein, onbeduidend en simpel was, waren fouten natuurlijk niet toegestaan. Ik hoefde tenslotte geen teksten te onthouden, geen moeilijke akkoorden te spelen, zelfs niets uit te stralen naar het publiek, omdat ik toch in dat tegenlicht zat. Ik hoefde daar alleen maar op elke eerste tel van de maat mijn basnoot te spelen, soms een kwint en hier en daar een oploopje of een opmaatje. De lat lag laag. Ik zou wel een enorme sukkel zijn als ik een fout maakte. Het zweet brak me dus bij voorbaat uit.

Het buurthuis was open, maar geheel verlaten toen we er binnenstapten. Blijkbaar hoefde je in Groningen je deuren niet op slot te doen en zeker niet die van een aftands buurthuis. Want dat was het. De muren waren betimmerd met grijs geverfde vezelplaten en de vloeren bestonden overal uit gewassen grindtegels. Erg veel sfeer en glamour straalde het niet uit.

Al snel vonden we het zaaltje waar het optreden ongetwijfeld zou plaatsvinden en

troffen daar een te groot en te hoog podium. In een hoek aan de andere kant stonden een paar stapels losse stoelen.

‘Ik denk niet dat dat er genoeg zijn,’ zei Joep met een zorgelijk gezicht. ‘Maar dan gaat de rest maar op de vloer zitten. Dat heeft ook wel wat.’

Ik besteeg via een zijtrappetje het podium en tuurde naar boven. Theaterlicht was er niet. In de manteau – ik had me erin verdiept – hingen drie huisspotjes, die er erg oud uitzagen en dat was het. Gold, blauw achttien en Rembrandt konden we wel vergeten. En waar stond het geluid? Ik keek om me heen. Niets te zien. Geen boxen, geen microfoons, geen snoeren. Ik werd er bepaald niet rustiger op. Ik was tenslotte verantwoordelijk voor de techniek en dit zag er niet best uit allemaal.

Voorzichtig maar onmiskenbaar besloop me langzaam maar zeker het gevoel dat het best weleens zou kunnen dat ons een rampzalig debuut te wachten stond.

7.

‘Er zijn seb’n kaart’n f’kocht.’ Opeens stond er een puisterige jongeman voor het hoge podium, waarop wij onze gitaren aan het stemmen waren.

Joep keek naar hem met een blik waar de intense minachting nauwelijks in verscholen lag. ‘Hebben jullie geen reclame gemaakt dan? Je moet er wel iets voor doen natuurlijk.’

De jongen haalde zijn schouders op, draaide zich om, liep naar de stoelen in de hoek van het zaaltje en begon die uit elkaar te trekken.

‘Waardeloos,’ zei Joep. ‘Boek dan geen voorstelling. We zien het dan maar als een try-out. Dat doen ze in Amerika ook. Dan gaan ze eerst inspelen voor de heikneuters in de provincie en als het dan helemaal goed is, gaan ze pas naar de grote steden. Dus eigenlijk is het prima dit. Het hoort er allemaal bij.’

Ik zat me ondertussen zorgen te maken over mijn tegenlicht, dat er dus niet was. Ik had verwacht tijdens het optreden een silhouet te zijn, een duistere figuur in de achtergrond, maar als de drie spotjes brandden – aan en uit waren de twee mogelijke standen – was het hele toneel bleek maar helder en gelijkmatig verlicht. Dat zou mij net zo belangrijk maken als Joep en dat was alles behalve de bedoeling. Iedereen zou zien dat ik een zwetende, onzekere amateur was, naast die glanzende ster met dat blakende zelfvertrouwen en zijn blouse open tot zijn navel.

‘Misschien is het een idee dat ik wat verder naar achteren ga zitten,’ stelde ik voor. ‘Een beetje achter op het toneel. Zodat je meteen ziet dat het om jou gaat.’

‘Wat je wil,’ zei Joep. ‘Waar jij je lekker bij voelt. Het is maar een try-out. Ga jij nog even vragen naar het geluid?’

‘Oja. Ja oké.’ Ik legde mijn basgitaar voorzichtig neer en liep de zaal in, naar de jongen die nu ruim tien meter verwijderd van het podium zeven stoelen op een rijtje aan het zetten was. ‘Hoe zit het met het geluid?’ vroeg ik.

‘Da’s hier prima. Oe kan hier lekker galm’n.’

‘Ik bedoel, de geluidsinstallatie.’

‘Hebb’n we nie. Nem’n de artiest’n meestal zelf mit. Maar voor seb’n miensen hebbie geen geluud nodig.’

Ik staarde hem geschrokken aan, maar realiseerde me al snel dat hij gelijk had. Geen licht en geen geluid dus. Mijn enige functie van het gebeuren was het spelen van een basnoot op de eerste tel van de maat, soms een kwint en hier en daar een oploopje of een opmaatje. Die zeven mensen zouden zich terecht afvragen waarom we een duo waren en waarom ik überhaupt meegekomen was.

‘Geen geluid en geen licht,’ zei ik even later tegen Joep, die verschillende houdingen zat te oefenen omdat hij elk liedje een andere feel mee wilde geven.

‘Mmm.’ Hij keek de zaal in. ‘En blijven die stoelen daar in de verte staan? Dat lijkt me geen goed idee. Die moeten dichterbij. Zeker als we

unplugged spelen vandaag. Regel dat even alsjeblieft.'

Ik liep weer de zaal in en sleepte de stoelen dichter naar het podium, onder de wantrouwende blikken van de puistenkop vanuit de aangrenzende kantine. Ik ging het niet uitleggen ook. Waarom zou ik?

'Je moet niet spelen voor de mensen die níét zijn gekomen, maar voor de mensen die wél zijn gekomen,' riep Joep vanaf het toneel. 'Een groot artiest kan ook spelen voor drie boeren en een schaap.'

Van de zeven bezoekers kwamen er vijf opdagen, onder wie een onwaarschijnlijk prachtig meisje van onze leeftijd, dat alleen gekomen was, zo te zien. Of was het de vriendin van de puistenkop? Ik kon het me niet voorstellen.

Joep zong met veel bravoure en zelfvertrouwen zijn liedjes, waarbij hij tussendoor wat vertelde over de totstandkoming van de teksten. Alles was volstrekt gelogen, hoorde ik, maar het maakte me niets uit. Ik was voortdurend bezig met psychisch herstellen van al die fouten die ik had gemaakt in het aan zijn praatje voorafgaande liedje. Soms bleek de eerste tel van de maat namelijk nog idioot lastig te vinden of speelde ik daar dan opeens per ongeluk de kwint, om de oploepjes en opmaatjes maar helemaal achterwege te laten. Ik zweette als een otter en hoopte dat dat eruitzag als een artiest die opging in de emotie van zijn kunst, maar vreesde dat zelfs deze heikneuters wel beter wisten. Gelukkig

keken ze maar af en toe naar me, zag ik. Ik boog tijdens ons concert voortdurend het hoofd, alsof ik in diepe concentratie was en stierf ondertussen duizend doden.

8.

Toen we na afloop nog iets gedronken hadden, Joep de vaak door hemzelf afgedwongen complimenten in ontvangst had genomen en we terugliepen naar onze roodblauwe eend, stond daar opeens het prachtige meisje met een flinke koffer aan haar voeten op ons te wachten. 'Hallo, ik ben Maan,' zei ze. 'Mag ik met jullie mee naar het westen?'

'Tuurlijk,' zei Joep. 'Doe je koffer in de achterbak en stap in. Kom maar naast me zitten. Johan wil graag achterin. Kan hij slapen als hij daar zin in heeft.'

Ik knikte. Tuurlijk.

Ik sliep niet tijdens de reis terug naar huis – ook omdat ik de achterbank moest delen met haar koffer, die te groot was gebleken voor die zogenaamde achterbak – maar zat waar te nemen hoe mijn vriend het mooiste meisje dat ik ooit gezien had om zijn vinger wond. Hij deed dat met doorzichtige complimenten en schaamteloze opschepperij, maar ik zag dat het werkte. Ze leek zich er niet aan te storen en ging er volledig in op.

'Waarom wou je eigenlijk met ons mee, Maan?' vroeg ik snel toen zich een minuscule stilte in hun flirterige conversatie voordeed. Ik vond het vreemd dat daar totaal niet over gesproken werd.

'Ik hou het daar niet uit,' zei ze, half omkijkend met het mooiste en liefste gezicht ter

wereld. 'We woonden in Utrecht, maar zijn een jaar geleden naar het noorden verhuisd, omdat mijn vader een andere baan kreeg. Maar ik moet daar nu echt weg, anders gaat het mis.'

'Weten je ouders dan wel dat je zo opeens met ons bent meegegaan?' vroeg ik bezorgd.

'Nee natuurlijk niet,' riep Joep. 'Dan is het niet leuk. Dit is romantiek. Niks zeggen, gewoon meegaan met de artiesten en maar kijken waar je terechtkomt. Dat is het echte leven.'

'Ik heb ze gezegd dat ik zou vragen of ik met jullie mee zou mogen rijden. Jullie wonen toch wel in Amsterdam? Alle leuke mensen wonen daar.'

'Maar ken je daar dan iemand?' vroeg ik kleintjes, me steeds bewuster van mijn burgerlijke truttigheid. 'Kan je ergens slapen?'

'Vannacht slaapt ze bij mij,' zei Joep. 'Dat is wat je wil als groupie. Toch?' Hij keek even naar opzij.

Maan lachte hard, waarbij ze haar hoofd achterover gooide. Lachte ze hem nou uit? Ik wist het niet. Joep duidelijk ook niet. Hij keek nog eens naar haar, wat verstoord nu.

'We zullen wel zien hoe het loopt,' zei ze. 'Ik ben weer vrij nu. Daar gaat het om.'

Ik voelde me schuldig omdat ik de sfeer van het sprankelende geflirt had verstoord, zweeg verder en fantaseerde tegen beter weten in dat ze mij veel leuker vond dan Joep en mijn bed verkoos boven het zijne en voor eeuwig bij me bleef.

9.

Het was niet wat ik wilde, maar het was ook niet niks, hield ik mezelf voor: al na een paar weken noemde Maan me haar beste vriend.

Ze was inderdaad vanaf de eerste nacht bij Joep in bed gekropen en bedreef daar met hem regelmatig de liefde, waar ik een deurtje verderop wat treurig naar lag te luisteren. Vaak viel Joep daarna in slaap en als ik haar dan hoorde opstaan en rommelen in de keuken, voegde ik me bij haar, zogenaamd omdat ik net wakker was geworden en even een glaasje water kwam drinken.

Dan zaten we samen aan de keukentafel – zij schaars en rommelig gekleed – en spraken we over het leven en het heelal, de eindigheid en de oneindigheid. Eigenlijk beminde ik haar dan ook, had ik al snel besloten, en op een veel subtielere manier dan Joep net gedaan had. En het duurde ook veel langer. Soms zaten we daar tot diep in de nacht met elkaar te praten.

En zo werd ik dus haar beste vriend en ik wist heel goed wat dat betekende: nooit zou ik naakt tegen haar aanliggen, die mooie, ranke rug strelen of haar prachtige borsten kussen. Dat doen beste vrienden nou eenmaal niet. Met die aardig bedoelde kwalificatie had ze dus een dolk diep in mijn hart gestoken.

Omdat ons zogenaamde kraakpand groot genoeg was en nog een derde, ruime slaapkamer

beschikbaar had, kwam Maan bij ons wonen, in afwachting van verdere plannen.

‘Het is maar voor tijdelijk, dat moet je goed begrijpen,’ zei Joep. ‘Ik ben nog te jong en te populair voor een vaste relatie.’

‘Ik begrijp het,’ zei Maan. ‘Ik ook trouwens.’

Ze ging op zoek naar andere woonruimte, maar deed dat niet heel erg fanatiek. Ik hielp haar soms, maar werd daarbij overvallen door tegenstrijdige gevoelens: als we iets vonden, zou ik verlost zijn van mijn tantaluskwelling, maar was ik haar ook kwijt. Rustig aan dus maar en wel zien hoe het liep.

Toen ik haar op een middag dat ze er even niet was met mijn vriend besprak en hem vertelde dat ik haar beschouwde als het mooiste wezen dat ik ooit gezien had, reageerde hij daar verbaasd op: ‘O ja? Vind je dat?’

‘Jij niet dan?’

‘Neu. Ze is leuk en ze heeft goeie tieten, maar heel veel meer dan dat is het toch niet? Het is een gezellige meid, leuk gezelschap en een prettig tussendoortje.’

Die uitspraak maakte de situatie er niet gemakkelijker op. Zijn prettige tussendoortje was mijn hemel. Hij vermaakte zich achteloos met wat voor mij de wereld kon zijn. Hoe kon ik haar subtiel duidelijk maken dat hij zo over haar dacht, terwijl ik haar een leven lang echte liefde te bieden had? Onmogelijk natuurlijk. Zelfs in deze situatie zou ik hem niet verraden, omdat we nou eenmaal vrienden waren.

Ondertussen gingen hij en ik verder met onze queeste naar roem en succes. Er was geen

lyrische recensie verschenen in het Muntendamse sufferdje, maar er waren ook geen klachten geweest, dus impresario Maurits van den Abelen boekte ons nog weleens, hier en daar en zo nu en dan. Zolang we daar geen gage voor vroegen, waren er wel mogelijkheden, zoals hij dat uitdrukte.

Mijn talloze fouten bij ons eerste optreden waren Joep tot mijn verbijstering niet opgevallen en bij het tweede, in Veghel, ging het gelukkig al iets beter. Ik was in ieder geval minder in paniek.

Dat stelde me in de gelegenheid ondertussen met een half oor te luisteren naar hoe de liedjes aankwamen bij ons wederom schaarse publiek van dertien personen en in de auto terug besprak ik die bevindingen met Joep. 'Ik denk dat het goed is als we eens over een andere volgorde nadenken, dat we het een en ander weggooien en steeds nieuw materiaal blijven maken en toevoegen.'

Joep was het maar half met me eens. Hij was van mening dat het meer om de persoonlijkheid van de artiest ging dan om de kwaliteit van de liedjes. 'Mensen zijn nou eenmaal niet geïnteresseerd in inhoud. Het gaat om sfeer, uitstraling en seks.'

'Goede analyse. Knap gedaan. Maar een groot artiest heeft groot materiaal nodig,' zei ik. 'Voor jou alleen maar het beste.'

Dat was hij natuurlijk met me eens en hij accepteerde in de maanden die volgden, zij het wat mokkend, de talloze veranderingen die ik in onze voorstelling aanbracht: nieuwe zinnnetjes

in bestaande teksten, liedjes weg en liedjes erbij, betere anekdotes tussendoor en andere sokken – van alles. Ook omdat hij merkte dat het werkte: soms zong hij opeens in een sfeer waarin je een speld zou kunnen horen vallen en om zijn gesproken verhaaltjes tussendoor werd steeds meer en op vaste momenten gelachen. Soms zelfs hard. We waren goed op weg, wist ik.

Ook technisch begon het wel iets te worden. De meeste zaaltjes hadden een simpele of een iets beter dan simpele geluidsinstallatie en in dat laatste geval was er dan vaak ook wel iemand om die tijdens het optreden te bedienen. Hier en daar hingen zelfs een paar theaterspots, waar we enigszins de sfeer mee konden scheppen die ons aanvankelijk voor ogen had gestaan. Gold was er altijd wel, van blauw achttien en Rembrandt hadden ze meestal nog nooit gehoord, maar er waren ook andere kleuren en meestal was er wel iets van te maken. Ik had er plezier in vooraf een paar mooie plaatjes te scheppen, die dan door iemand van het theater, vaak de man of vrouw die ook het geluid deed, afwisselend werden ingezet. Vaak deden ze het dan net verkeerd: vrolijke uptempo liedjes kregen een romantische nachtsfeer, melancholische ballads werden afgewerkt in een wit totaal.

Omdat ik steeds meer op de uitwerking van het optreden en de techniek lette, bleef ik als bassist flink wat fouten maken. Toen we terugreden uit Goes begon ik erover: 'Misschien moet ik van dat toneel af, Joep. Wat draag ik eigenlijk bij?'

‘We zijn een duo en dat kan ik niet alleen.’

‘Misschien moeten we dan maar geen duo zijn. Het gaat om jou tenslotte.’

‘Uiteraard, maar dat valt nu wel meer op. Als jij erbij zit, bedoel ik. Het contrast werkt.’

Thuis overlegden we het met Maan, die opgestaan was toen ze ons binnen hoorde komen. ‘Ik zou het jammer vinden,’ zei ze. ‘De bassist is een rustpunt op het toneel. Het is gewoon lekker voor een toeschouwer om even de aandacht op iemand anders te kunnen richten. Ik kijk graag naar je, Johan.’

Joep was beledigd en ik in de zevende hemel.

Toch besloot ik twee voorstellingen later dat mijn loopbaan als artiest ten einde was gekomen. Ik zou me nu in alle rust en ontspanning bezig kunnen houden met het succes en de uitstraling van het optreden van mijn getalenteerde vriend. En zo zouden we samen de wereld gaan veroveren, te beginnen bij Heerhugowaard, Stadskanaal, Den Helder en Dordrecht.

Verder lezen?

Benieuwd naar het hele verhaal en wil je verder lezen?

KLIK DAN OP DE ONDERSTAANDE LINK

<https://uitgeverijvogelvrij.nl/boek/?id=even-goeie-vrienden>

Over Uitgeverij Vogelvrij

Uitgeverij Vogelvrij publiceert boekjes, zowel in fysieke vorm als digitaal, met de lengte en de amusementswaarde van speelfilms, die beogen net zo toegankelijk te zijn als audiovisuele producties. De boekjes hebben vaak minder tekst dan een standaardroman en kunnen voorzien zijn van plaatjes, foto's, tekeningen of audio- of videofragmenten, die zelfs in het geval van een papieren boek met QR-codes op een smartphone of een tablet direct beluisterd en bekeken kunnen worden. Lezen en kijken of lezen en luisteren.

Uitgeverij Vogelvrij wil inspelen op een nieuwe wereld en kiest ervoor meer een contentfabriekje in het algemeen dan alleen een uitgever van boeken te zijn. Het gaat om het opbouwen van een fonds van verhalen en formats, uitgegeven als boekjes en daardoor auteursrechtelijk beschermd, die vaak in basis geschikt zijn voor een audiovisuele productie, ten behoeve van media die de behoefte hebben aan een constante stroom van content.

Informatie over de uitgeverij en/of deze titels is ook te vinden op de website www.uitgeverijvogelvrij.nl of kan per mail worden opgevraagd: info@uitgeverijvogelvrij.nl.

Let op: digitale edities zijn veel milieuvriendelijker en veel goedkoper dan papieren versies.

Op onze website kost elk e-boek maar 4 euro. En voor 25 euro heb je er zelfs 12. Het voordeel van e-boeken is dat je ze kunt lezen op een e-reader, maar ook op een smartphone, een laptop of een tablet. Nog afgezien van de enorme aanslag die papieren boeken doen op het milieu heeft digitaal lezen naast de gunstige prijs nog veel meer voordelen: je kunt lezen in het donker, je hoeft geen zware boeken mee te slepen, je kunt gemakkelijk passages of namen opzoeken en je kunt de letters groter of kleiner maken.

